

*
*
*

Широката турска империя съ своитѣ останали назадъ въ своя напредѣкъ населения представляла най-благоприятни условия за процѣвтяването на българската домашна и занаятчийска индустрия и търговия. Произведенията на тая индустрия сж се разнасяли отъ нашитѣ търговци по пазари и панаири изъ всички европейски и азиатски области на империята и намирали потрѣбители между всички народни слоеве. Българскитѣ аби, шаеци, пояси и гайтани, памучни, ленени и конопени тъкани, желѣзни и дървени издѣлия владѣли почти всички турски пазари. Особено бързо и силно се развила индустрията въ нѣкои паланки, разположени край Стара-планина и Срѣдна-гора. Наистина, чуждитѣ фабрични произведения бѣха вече проникнали и въ предѣлитѣ на турската империя, но тѣ не можеха тъй лесно да намѣрятъ покупатели.

Колкото повече производството и търговията се засилваха, толкова повече се измѣняха отношенията на българитѣ къмъ елинизма. Впрочемъ, селянинътъ и близкиятъ до него занаятчия и при най-силното влияние на елинизма не сж преставали да се чувствуватъ българи. Тѣхъ гърцитѣ наричали „варвари“, „дебелоглави“, „орачи“ „копачи“, „овчари“ — изобщо хора долни и прости. Но тѣ не се срамѣли да носятъ своето народно име.

Не такова било положението на замогналия се вече търговецъ и занаятчия. Интереситѣ ги тикали въ пазвата на елинизма. Отначало тѣ лесно се поддавали на агитациитѣ на гърцитѣ. По-после положението се промѣнило.

Западноевропейскитѣ фабрични произведения наводняватъ турския пазаръ. Тѣ започватъ да конкуриратъ. Разсипватъ нѣкои клонове отъ нашето производство. Тия произведения се разпространявали отъ гръцкитѣ търговци. Българскитѣ търговци почватъ да виждатъ свой опасенъ конкурентъ, врагъ. Тѣ се сепватъ, пробуждатъ. Думитѣ на отца Паисия: „Ти, българино, не превръщай се; знай свой родъ и езикъ и учи се по своему езикъ“, добиватъ значение за тѣхъ. Българскиятъ търговецъ започва да гледа на българското население като на законно свое наследство, завещано нему отъ дѣди и прадѣди. Той се сближава съ него по-тѣсно. Съ всичкия жаръ на придобилото се въ него чувство да се самозапази той се впуска въ борба съ елинизма.